

Corine Hartman
Een vlaag van waanzin

2016
Uitgeverij XL
Zoetermeer

Hoofdstuk 1

Het vieren van een verjaardag, bedacht Anthonie, was misschien vooral een vorm van ontkenning dat het leven eindig is. Een tong uitsteken naar het onvermijdelijke.

Lang zal hij leven, lang zal hij leven.

Thijmen zong het, mompelend, misschien onderhand te oud voor dit soort kinderlijke uitspattingen. De tweeling, uitbundig op het bed springend, haalde alles uit de kast wat ze aan verjaardagsliedjes kende. Zelfs de twee violen, de trommel en de fluit. Romée moedigde ze aan en zong mee, zachtjes, met een glimlach.

‘Ho, stop maar, dames, ik voel me nu wel jarig genoeg,’ zei hij, en trok Ciara naar zich toe. Ze verloor haar evenwicht en viel naast hem, op bed. Hij kietelde haar, en deed intussen zijn best ook Chloë te vloeren. Maar hij kreeg geen vat op haar snelle, lenige bewegingen. Met een plof ging ze op hem zitten. Een iel meisje van elf, maar toch, om en nabij de vijfendertig kilo bliezen de lucht wel uit zijn longen. Hij deed alsof hij helse pijnen leed, kreunde hevig, smeekte om genade.

‘Ik geef me over,’ kermde hij, liet ze nog even hun drukke gang gaan en zei: ‘Als jullie straks mee willen naar Naturalis moeten jullie je nu gaan aankleden.’ Zijn tactiek werkte.

Een halfuur later zaten ze gevijven aan het ontbijt,

zonder enig gemopper over bruine boterhammen en muesli in de kwark. Hij pakte net het cadeautje van Thijmen uit, een leeslampje voor in bed dat, heel handig, aan de omslag van een boek kon worden vastgeklikt, toen de telefoon ging.

Romée stond op, hij volgde haar met zijn blik. Hij hield van de manier waarop ze liep, zo sierlijk en licht, alsof ze de grond onder haar voeten niet echt nodig had. Ze had haar haar opgestoken en hij voelde een verlangen de zachte huid van haar nek te strelen. Vanavond. Vanavond zou hij...

‘Het is je vader,’ onderbrak Romée zijn gedachten.

‘Mijn vader?’

‘Opa heeft vast ook een cadeautje,’ meende Ciara.

‘Niet aan de telefoon,’ zei Romée, ‘hij is weg. Zijn buurvrouw zag hem langslopen. Zonder jas.’

Ze keken elkaar een moment zwijgend aan, vervolgens schoof hij zijn bord naar Chloë. ‘Ruimen jullie de boel maar op en laat Guus naar buiten,’ zei hij. ‘Wij moeten eerst even naar opa.’

Jas. Autosleutels. Een ongeruste blik van Romée. ‘Het komt wel goed,’ zei hij. Een dooddouner. Een leugen zelfs.

Een minuut of vijf later reed hij langs zijn vaders huis. ‘De buurvrouw zag hem lopen,’ zei hij, ‘dus dan moet hij die kant op zijn gegaan.’ Hij wees in de richting van het dorpscentrum. ‘Sigaren kopen?’

‘Het kerkhof, denk ik,’ zei Romée. ‘Gisteren had hij het een paar keer over je moeder.’

Even later reed hij over het knerpende grind de parkeerplaats op en zette de auto stil voor de ingang. Het was een bescheiden begraafplaats, verder uitbreiden zou binnen enkele jaren onmogelijk worden omdat er te veel omheen was gebouwd, vroeger al. Hij snoof de maartse vroege voorjaarslucht op, proefde er iets van de winter in, die zich vooral ’s nachts nog niet liet verdringen met temperaturen onder het vriespunt. Maar de bloemknoppen stonden op uitbarsten, vogels waren al druk in de weer met hun nest, gisteren hoorde hij de eerste tjiptjaf zijn eigen naam roepen, nog even, realiseerde hij zich, en de natuur zou opnieuw het geruststellende bewijs leveren hoe machtig ze is.

Lopend langs oude graven, sloeg hij zijn arm om Romée. ‘Waarom heeft ze hem niet tegengehouden?’ vroeg hij haar.

‘Wie?’

‘De buurvrouw.’

‘Ze stond op het punt weg te gaan, moest naar de huisarts. Wees blij dat ze eraan dacht ons te bellen.’ Ze maakte zich van hem los, hij voelde haar onrust.

‘Hij komt wel weer terug,’ zei hij, de opmerking als onzinnig bestempelend nog voor die zijn mond had

verlaten. Alweer. Als het om zijn vader ging, verloor hij zich regelmatig in loze zinnen.

‘Gelukkig,’ zei Romée, ‘ik zie hem.’ Ze wees naar het einde van het pad.

Daar lag het graf van zijn moeder. In liefdevolle herinnering, Charlotte van Baerle-Krayenhoff. Geboren te Capelle aan den IJssel. Geboorte- en sterfdatum.

Daarboven was ruimte opengelaten voor naam en data van zijn vader. Er hoorde een plaat van natuursteen op het graf, maar die was bij het plaatsen beschadigd. Hij had allange eens moeten bellen waar de nieuwe bleef en probeerde zich de naam van het bedrijf te herinneren waar hij die had besteld. En hij deed vooral zijn best niet tot zich door te laten dringen wat hij voor zich zag: midden op het graf zat zijn vader, geknield, zijn handen wroetend in het zwarte zand, waarin hij al een vuistdikke kuil had gegraven.

‘Allemachtig, pa,’ riep Romée, en ze zakte door haar knieën naast hem. ‘Wat ben je nou aan het doen? Dat kán toch niet.’

‘Terug. Ze moet terug. Komen. Kan niet... wil niet...’ Hij stond als versteend, wilde niet geloven wat hij zag. Zijn vader wist gewoon niet wat hij deed of zei, wilde dit niet werkelijk doen. Het moest een basale reactie zijn van een deel van de hersens dat tijdelijk geen verbinding had met de rest. Vaders neuroloog kon vast wel uitleggen waar zulke primitieve handelingen van-

daan kwamen, hoe dat werkte in die aangetaste grijze brij.

‘Ton, help je even?’ Romée probeerde zijn vader te laten ophouden met graven. En hij mompelde: ‘Ja, ja, natuurlijk, sorry.’ Hij dwong zichzelf die ene stap naar voren te zetten, en greep met één voet op zijn moeders graf de mouw van zijn vaders witte overhemd, onder de zwarte vegen. Toen zijn vader weer overeind stond, zag hij de zandvlekken op de knieën van diens corduroy broek.

Zijn vader bekeek zijn vieze handen en grimaste naar hem: ‘Kolenschoppen. Vroeger bouwde ik daar schepen mee. Eigenhandig. Hard werken, de handen vuilmaken, dat hoorde erbij.’

‘Ma is dood, pa’ zei hij, bruter dan zijn bedoeling was. ‘Wat denk je dat je hier in vredesnaam aan het doen bent?’

Vanuit zijn ooghoek zag hij Romées beduusde blik.

Romée vond dat ze hem mee naar huis moesten nemen. ‘Nu kan het nog,’ zei ze. In haar stem klonk iets wat hem belette te zeggen dat ze pa zoals gepland morgen zouden ophalen, dat hij zich dit alles straks toch niet zou herinneren.

Voor het eerst dus geen uitje op een verjaardag. Ze waren ermee begonnen toen de kinderen nog klein waren. Een dagje naar zee, het bos, de speeltuin. Zo-

dra het kroost mondiger werd, mochten ze zelf een bestemming uitzoeken. Ditmaal had Thijmen mogen kiezen en die verheugde zich al weken op prehistorische skeletten en fossielen.

De kinderen reageerden teleurgesteld, natuurlijk. 'We halen het binnenkort in,' beloofde hij, 'jullie houden het te goed.' Maar beter scoorde hij door geld op tafel te leggen voor cola en chips met de toezegging een film vanavond te mogen kijken, welke dat dan ook mocht zijn. Opvoedkundig onverantwoord, al vertrouwde hij erop dat Thijmen iets zou uitzoeken waar ook zijn zusjes van genoten. Ze waren alle drie gek op science-fiction en dat beviel hem wel, hij stimuleerde het gebruik van de fantasie graag, hoopte dat het ze later zou helpen buiten de geijkte paden te durven lopen.

Anthonies zus kwam 's middags langs, zijn broer liet niets van zich horen of zien. Maar zijn vader was in goede doen na het ongemakkelijke incident van die ochtend, en zat te genieten van zijn chocolademousse. Hij keek naar het minieme vorkje in de grote handen van zijn vader, die het dessert laagje voor laagje fileerde, en herinnerde zich hoe hij er vroeger al een sport van leek te maken het eetbare zo traag mogelijk te nuttigen.

'Eet nou maar gewoon op, pa,' zei hij geërgerd, 'er is genoeg.'

'Jullie weten niet hoe bijzonder de smaak van choco-

lade is. Ik weet nog goed hoe de Canadezen met tanks en vlaggen door de straten reden en dat ik een reep opving, en voor het eerst die zoetigheid op mijn tong liet smelten. Een onvergetelijk moment.'

Zeker voor een kind dat destijds pas vijf was, bedacht Anthonie, van mening dat het met de fantasie van zijn vader de laatste tijd heel goed ging. Het gezegde dat elk nadeel zijn voordeel heeft, leek dan in dit geval tenminste op te gaan. Hij glimlachte, opgelucht dat pa leek te zijn vergeten dat hij ma uit haar graf had willen halen. En toen ze tegelijkertijd de cognac in hun glas lieten walsen en zwijgend verward raakten in een wedstrijd wie de mooiste cirkels sigarenrook de lucht in kon blazen, overwoog hij heel even dat het nog niet zo'n gekke ziekte was, die dementie.

Ze keken gezamenlijk naar het vier uur-journaal, omdat pa dat altijd deed, en het viel Anthonie op dat Romée herhaaldelijk op haar horloge keek. Waarom zou ze de precieze tijd willen weten? Moest ze nog weg, of verwachtte ze een telefoontje? Hij had zichzelf kinderachtig gevonden bij zijn achterdocht toen ze afgelopen weekend naar een schoolreünie wilde, alleen welteverstaan. Maar toch sloeg een duister gevoel hem opnieuw even uit het lood. Onverwacht en tamelijk vervelend.

'Partners hebben niks te zoeken op zo'n feestje,' had ze gezegd, 'want die kennen toch niemand.'

Achteraf vertelde ze er weinig over, terwijl ze pas in de kleine uurtjes was thuisgekomen. Hij wilde het niet, maar hij was alerter op haar doen en laten en verbeelde zich dat ze stiller was, hem soms vreemd aankeek. Observerend. Nee, hij moest daarmee ophouden, het was precies dat: hij verbéélde zich.

Hij wreef met zijn handen door zijn haar. Onzin. Zijn eigen gevoel aan het woord, waar hij beter het verstand kon inzetten. Het betekende natuurlijk niets. Iemand met een horloge keek er af en toe op, soms zelfs onbewust, zonder tot zich door te laten dringen hoe laat het was. Dat overkwam hem ook wel eens.

Hoofdstuk 2

Nadat ze haar schoonvader had thuisgebracht reed Romée niet meteen terug naar huis. Anthonie zou haar niet missen, ze bleef wel vaker wat langer weg als ze pa naar huis bracht. Om het bed te verschonen of was weg te strijken. Dan had de hulp iets meer tijd over voor een wandeling, een praatje.

Ze reed een paar straten om, parkeerde de auto en zette de verwarming iets hoger, ze had het koud in haar mouwloze jurkje dat ze vanmorgen had uitgekozen voor Anthonies verjaardag. Starend naar een rijtje eengezinswoningen, waar hier en daar een lamp aanging en een gordijn werd gesloten, stelde ze vast dat het een mooie dag was geweest. Anthonie en zij, samen met de kinderen, een huis vol levendigheid, met taart, samen eten, stoeien... zo'n dag maakte haar licht, maakte haar gelukkig. De onnavolgbare grilligheid van schoonpapa niet meegerekend. En hoe Anthonie en hij met elkaar omgingen, was al even onnavolgbaar. Tenenkrommend het eeuwige wederzijdse onbegrip, maar zo herkenbaar ook. Het herinnerde haar aan haar ouders, intussen allebei overleden, haar moeder het eerst, ruim een jaar geleden. Mam had de reguliere behandeling tegen kanker in het ziekenhuis geweigerd, een behandeling gekozen met kruiden en massages. Pap had geprotesteerd en het had geleid tot